

Problematyka tzw. konfrontacji pośredniej

Wstęp

Rozpoczynając omawianie kwestii związanych z tzw. konfrontacją pośrednią, najpierw należy podnieść pewne zastrzeżenia natury ogólnej. W świetle art. 172 k.p.k. trudno bowiem mówić o konfrontacji w przypadku odczytania przesłuchiwanemu odpowiednich fragmentów protokołów sporządzonych z przesłuchania innych osób (względnie odtworzenia nagrania z przesłuchania innych osób). Jednakże wobec postępującego w literaturze upowszechnienia terminu konfrontacja pośrednia dla takiego przesłuchania, również i w niniejszym artykule będzie on używany.

W publikacji zaprezentowano negatywne stanowisko Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego w kwestii dopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji pośredniej w postępowaniu karnym, a następnie opisano poglądy doktryny procesu karnego i kryminalistyki na ten temat. Przedstawiono również wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród praktyków, a także opisano jedno z postępowań karnych, w toku którego dokonano konfrontacji pośredniej. Końcowy fragment artykułu zawiera podsumowanie wraz z wnioskami płynącymi z badań.

Warto odnotować, że już dawniej dochodziło do konfrontacji pośredniej w postępowaniach karnych. Pewnej formy konfrontacji pośredniej można dopatrzeć się np. we francuskim kodeksie postępowania karnego z 1808 r.¹, który w art. 329 stanowił: „Podczas zeznawania świadków, lub po ukończonym zeznaniu, Prezes każe przełożyć oskarżonemu wszelkie papiery dotyczące się przestępstwa i mogące służyć do przekonania; wezwie go do oświadczenia się osobiście, czyli je przyznaje. Prezes każe je także przełożyć świadkom, jeżeli potrzeba tego wymagać będzie”².

Stanowisko Sądu Najwyższego

Dyskusję na temat dopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji pośredniej w polskim postępowaniu karnym zapoczątkowała następująca teza SN³: „Nie można poprzestać na odczytaniu świadkom bądź oskarżonym zeznań innych świadków lub wyjaśnień innych oskarżonych, pomiędzy którymi zachodzą sprzeczności, w takich wypadkach bowiem – zgodnie z zasadą obiektywizmu należy – w myśl art. 157 § 3

k.p.k. – dokonać konfrontacji przesłuchiwanym osobom w celu wyjaśnienia sprzeczności”. W innym miejscu – w tym samym orzeczeniu – SN stwierdził jeszcze: „Słusznie pisze obrońca, że odczytywanie oskarżonym albo świadkom zeznań innych świadków czy oskarżonych, pomiędzy którymi zachodzą rozbieżności, nie jest dopuszczalne”.

Przegląd poglądów doktryny procesu karnego i kryminalistyki dotyczących problematyki konfrontacji pośredniej

Do prezentowanego wyżej stanowiska SN krytycznie odniósł się R. Kmiecik⁴, podkreślając, że zgodnie z klarownym brzmieniem art. 157 § 3 d.k.p.k. (obecnie art. 172 k.p.k.) przeprowadzenie konfrontacji ma charakter fakultatywny, nie zaś obligatoryjny (czego SN zdaje się nie dostrzegać: „należy – w myśl art. 157 § 3 k.p.k. – dokonać konfrontacji”). Decyzja o przeprowadzeniu konfrontacji w toku postępowania karnego wymaga rozważenia szeregu okoliczności sprawy i nie może być efektem nakazu ustawowego, czego prezentowane orzeczenie również nie zauważa. Autor słusznie podnosi także, że kwestionowana przez SN konfrontacja pośrednia polegająca na odczytywaniu (ujawnianiu) fragmentów zeznań lub wyjaśnień innych osób w toku zwykłego przesłuchania, jest powszechnie stosowana w praktyce jako element taktyczno-psychologiczny, związany zwłaszcza z metodą selektywnego ujawniania dowodów podczas przesłuchania podejrzanego. Dalej autor zauważa, że metoda ta nie wydaje się być sprzeczna z żadnym zakazem dowodowym, nie narusza praw oskarżonego (podejrzanego) i w konsekwencji nie uzasadnia stosowania sankcji z art. 157 § 2 d.k.p.k.⁵ (obecnie art. 171 § 7 k.p.k.). Przytoczoną na wstępie tezę SN autor uznał za słuszną w całości jedynie w odniesieniu do postępowania sądowego na rozprawie⁶. Również i inni autorzy – omawiając przedmiotowe orzeczenie SN – zgłaszali zastrzeżenia co do przyjęcia całkowitego zakazu odczytywania osobie przesłuchiwanej zeznań (wyjaśnień) złożonych przez inną osobę na te same okoliczności⁷.

Przytoczone zapatrywanie SN spotkało się jednak również z aprobującymi głosami w literaturze. Warto odnotowania jest, że M. Cieślak i Z. Doda⁸ podkreślili,

iż tylko kryminaliści mogą wyróżniać rozmaite rodzaje konfrontacji. W świetle przepisów prawa, jak również przy uwzględnieniu całego zespołu interesów i wartości, które mają znaczenie w jego wykładni i stosowaniu, sprawa konfrontacji rysuje się jednoznacznie: jest to stawienie do oczu osób przesłuchiwanym i odebranie od nich – właśnie w ramach takiego wzajemnego skonfrontowania – odpowiednich oświadczeń⁹. Autorzy ci zaznaczają również, że ustawa nie przewiduje konfrontacji przesłuchiwanego z odpowiednimi fragmentami protokołów sporządzonych z przesłuchania innych osób. Ich zdaniem konfrontacja pośrednia stawia pod znakiem zapytania kwestię swobody wypowiedzi. Niebezpieczeństwo w tym wypadku wynika z możliwego zniekształcenia myśli i wyrwania zdań z kontekstu wypowiedzi. Ryzyko to ulega oczywiście zwiększeniu w przypadku gdy przesłuchiwany miałby ustosunkowywać się do odczytanych mu fragmentów przesłuchania innej osoby. W innym miejscu M. Cieślak i Z. Doda podkreślili także, że odczytywanie oświadczeń jednych osób innym osobom otwiera drogę do rozmaitych manipulacji (wprowadzenia w błąd, podstęp itp.)¹⁰. Stanowisko wykluczające możliwość przeprowadzenia konfrontacji pośredniej zostało podtrzymane przez Z. Dodę i A. Gaberle również w późniejszych publikacjach¹¹.

Wśród autorów, którzy w sposób wyraźny dopuszczają możliwość przeprowadzenia konfrontacji pośredniej, można wskazać K. Sławika¹². Autor ten, choć nie posługuje się tym terminem, wyraźnie stwierdza, że inną, dopuszczalną formą konfrontacji może być konfrontacja określonej osoby z treścią protokołu zeznań lub wyjaśnień drugiej osoby (odczytanie, odtworzenie nagranych zeznań lub wykorzystanie obrazu utrwalonego na taśmie wideo). Również Z. Czeczot¹³ dopuszcza zamiast przeprowadzenia konfrontacji, możliwość – w toku przesłuchania jednego z podejrzanych – odczytania mu lub odtworzenia odpowiednich zeznań lub wyjaśnień utrwalonych na taśmie magnetofonowej. Z kolei T. Hanausek¹⁴ jest zdania, że każdorazową konfrontację powinny poprzedzać czynności wstępne, wśród których autor wymienia m.in. zapoznanie w toku kolejnego przesłuchania każdej z osób, których wypowiedzi pozostają ze sobą w sprzeczności, z protokołem przesłuchania drugiej osoby, względnie z zapisem na taśmie magnetofonowej wypowiedzi tej osoby (w celu wyjaśnienia sprzeczności). Nie może być wątpliwości, że taki sposób przesłuchania jest więc przez tego autora aprobowany i przyjmowany jako przydatny w wyjaśnieniu sprzeczności. Podobnie W. Majewski¹⁵ uważa, że konfrontację w postępowaniu karnym powinno poprzedzać ponowne przesłuchanie osób relacjonujących sprzecznie. Zdaniem tego autora przesłuchanie to pozwala na odtworzenie wobec osoby kłamającej

wiarygodnych zeznań (wyjaśnień) drugiej osoby i postawienie stosownych pytań. W końcu, J. Widacki¹⁶ uważa, że w praktyce, a już szczególnie w postępowaniu przygotowawczym, często stosuje się konfrontację pośrednią polegającą na skonfrontowaniu zeznań (wyjaśnień) jednej osoby z protokołem przesłuchania innej osoby (przez odczytanie protokołu lub odtworzenie nagrania z przesłuchania). Taka forma konfrontacji, chociaż nieokreślona przepisami k.p.k., jest – zdaniem autora – dopuszczalna, a jej przeprowadzenie może być korzystne w sytuacji, gdy przeprowadzenie normalnej konfrontacji jest niemożliwe lub niecelowe. Taka konfrontacja pośrednia może być jednostronna (gdy przesłuchuje się jedną osobę, zapoznając ją z treścią przesłuchania innej osoby), bądź dwustronna (najpierw przeprowadza się ją z jedną osobą, później z drugą)¹⁷. Podobnie dopuszczalność i dowodową przydatność takiej konfrontacji opisuje U. Tomasiak¹⁸.

Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego

Pogląd o całkowitej niedopuszczalności przeprowadzenia w procesie karnym konfrontacji pośredniej został jednakże ostatnio powtórzony w wyroku Trybunału Konstytucyjnego¹⁹. Trybunał Konstytucyjny zajmował się kwestią zgodności z Konstytucją RP uchwały Sejmu RP z dnia 24 marca 2006 r. w sprawie powołania komisji śledczej do zbadania rozstrzygnięć dotyczących przekształceń kapitałowych i własnościowych w sektorze bankowym oraz działań organów nadzoru bankowego w okresie od 4 czerwca 1989 r. do 19 marca 2006 r.²⁰. W orzeczeniu tym dodatkowo odniesiono się do całego szeregu kwestii związanych z funkcjonowaniem, pracami i w końcu ze sposobem przesłuchiwania osób przed komisją śledczą. Trybunał Konstytucyjny omówił przesłanki poprawności przesłuchiwania osób wezwanych przez komisję śledczą ze względu na związanie członków komisji przepisami k.p.k. Zgodnie z uzasadnieniem wyroku: „(...) wobec osób wezwanych przed komisję śledczą obowiązują reguły ochronne procedury karnej (...). Oznacza to, między innymi, że: (...) niedopuszczalne jest odczytywanie zeznań innych osób i żądanie komentowania ich lub ustosunkowania się do różnic w zeznaniach”. W innych miejscach uzasadnienia Trybunał Konstytucyjny zawarł niebudzące wątpliwości zasady rządzące przesłuchaniem (m.in. „niedopuszczalne jest naruszanie dóbr osobistych osoby wezwanej”, „niedopuszczalne jest wdawanie się w spór z przesłuchiwanym i sugerowanie prawdziwego znaczenia zeznań osoby wezwanej”), czy sposobem zadawania pytań (m.in. „członkowi komisji nie wolno zadawać osobie przesłuchiwanej pytań sugerujących odpowiedź”, „pytania nie mogą być znieważające, poniżające, wyśmiewające, podchwytliwe lub obraźliwe

dla osoby przesłuchiwanej"). Poglądy te w świetle przepisów k.p.k. nie budzą wątpliwości, a co więcej, zostały one w orzeczeniu uzasadnione z powołaniem się na stanowisko doktryny procesu karnego, kryminalistyki oraz na orzecznictwo sądowe. Natomiast zaprezentowanego poglądu o niedopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji pośredniej Trybunał Konstytucyjny nie uzasadnił w żaden sposób.

Wyniki przeprowadzonych badań empirycznych (ankiety, badania akt spraw karnych)

W ramach przygotowywanej rozprawy doktorskiej autor zapoznał się łącznie z 3373 aktami postępowań karnych (głównymi oraz podręcznym każdej ze spraw), w celu odnalezienia akt postępowań, w toku których dokonano konfrontacji. Badane postępowania prowadzone były głównie w latach 2007, 2008 i 2009, ale zdarzały się również pojedyncze sprawy prowadzone wcześniej. Badane sprawy prowadzone były na terenie kilku prokuratur rejonowych, a potem sądów rejonowych i okręgowych na terenie kraju.

Choć nie było to głównym celem prowadzonej analizy akt, w jej trakcie niejednokrotnie autor odnajdywał sprawy w toku których przeprowadzono konfrontację pośrednią. Co ciekawe nie zdarzyło się, aby takie przesłuchania były następnie kwestionowane przez sąd. Przykładem postępowania, w którym przeprowadzono konfrontację pośrednią, jest śledztwo o sygn. akt 5 Ds. 346/05 Prokuratury Rejonowej we W.

Śledztwo prowadzone było w sprawie poświadczenia nieprawdy przez funkcjonariuszy Policji w notatkach służbowych oraz w notatkach urzędowych (kwalifikacja prawna z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.). W dniu 15 czerwca 2005 r. prokurator przesłuchiwał świadka M.M. Do udziału w przesłuchaniu dopuszczony został pokrzywdzony K.P. Protokół przesłuchania świadka M.M. – po zakończeniu etapu swobodnej wypowiedzi – zawiera następujący zapis: „Pokrzywdzony K.P. wnosi o przeprowadzenie konfrontacji pośredniej poprzez odczytanie zeznań świadka M.P. Odczytano zeznania z k. 155 *verte* do k. 158. Po odczytaniu świadek zeznaje dalej”. W dalszej części protokołu przesłuchiwany świadek M.M. odniósł się do zeznań, które mu odczytano. W toku tego samego przesłuchania prokurator, już z urzędu, odczytał zeznania kolejnego świadka – M.R., również podając karty akt, na których znajdowały się te zeznania. Po odczytaniu odpowiedniego fragmentu zeznań przesłuchiwany świadek ustosunkował się do zachodzących sprzeczności.

W ramach przygotowywanej rozprawy doktorskiej autor objął badaniami ankietowymi łącznie 529 prakty-

ków. Ankieta zawierała 32 pytania odnoszące się do różnorodnych aspektów związanych z funkcjonowaniem konfrontacji w postępowaniu karnym (konfrontacji pośredniej w ankiecie dotyczyły pytania nr 15 i 16). Rozesłane ankiety wypełniło 200 funkcjonariuszy Policji (z terenu całego kraju o stażu pracy dłuższym niż 3 lata w pionie dochodzeniowo-śledczym); 36 funkcjonariuszy CBA (prowadzących postępowania karne ze wszystkich delegatur z terenu całego kraju); 55 funkcjonariuszy ABW (prowadzących postępowania karne ze wszystkich delegatur z terenu całego kraju); 172 prokuratorów (z Prokuratury Okręgowej w Zielonej Górze i podległych prokuratur rejonowych – łącznie 51 ankiet, z Prokuratury Okręgowej w Łomży i podległych prokuratur rejonowych – łącznie 33 ankiety, z Prokuratury Okręgowej w Kielcach i podległych prokuratur rejonowych – łącznie 88 ankiet); 66 sędziów (z Sądu Okręgowego w Łomży i podległych sądów rejonowych – 3 ankiety, z Sądu Okręgowego we Wrocławiu i podległych sądów rejonowych – 15 ankiet, z Sądu Okręgowego w Zielonej Górze i podległych sądów rejonowych – łącznie 14 ankiet, z Sądu Okręgowego w Warszawie i podległych sądów rejonowych – łącznie 6 ankiet, z Sądu Okręgowego w Kielcach i podległych sądów rejonowych – łącznie 18 ankiet, z Sądu Okręgowego w Lublinie i podległych sądów rejonowych – łącznie 10 ankiet). Badania ankietowe zostały przeprowadzone w okresie od stycznia do września 2009 r.

Pierwsze z pytań dotyczące konfrontacji pośredniej miało na celu zbadanie poziomu akceptacji dla tej czynności wśród praktyków (tab. 1).

Kolejne pytanie służyło sprawdzeniu, jak wielu praktyków przeprowadza konfrontację pośrednią w prowadzonych postępowaniach (tab. 2).

Wnioski i podsumowanie

Z przeprowadzonych badań wynika więc jasno, że znakomita większość praktyków – i to we wszystkich grupach zawodowych – dopuszcza możliwość przeprowadzenia konfrontacji pośredniej. Najniższa aproba dla tej czynności jest wśród sędziów (66,67%) i funkcjonariuszy CBA (także 66,67%), zaś najwyższa wśród funkcjonariuszy ABW (78,18%). Łącznie 71,08% ankietowanych praktyków uważa konfrontację pośrednią za dopuszczalną w postępowaniu karnym. Dodatkowo, we wszystkich grupach zawodowych większość stanowią osoby, które w prowadzonych postępowaniach w codziennej pracy przeprowadzają tego typu czynności.

Reasumując, wydaje się więc, że pogląd o dopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji pośredniej zyskał przewagę w literaturze, zaś argumenty przytaczane przez autorów go reprezentujących uznać trzeba za

Tabela 1

Odpowiedź na pytanie: Czy Pani/Pana zdaniem dopuszczalne jest przeprowadzenie tzw. konfrontacji pośredniej polegającej na odczytywaniu (w toku zwykłego przesłuchania) osobie przesłuchiwanej fragmentów protokołu przesłuchania innej osoby w celu wyjaśnienia sprzeczności?

Reply to question: Do you think it is admissible to perform a so-called "indirect confrontation" involving reading (in course of regular interview) to a witness fragments of protocol from interview of another witness in order to clarify discrepancies?

odpowiedź	sędziowie	prokuratorzy	funkcjonariusze Policji	funkcjonariusze CBA	funkcjonariusze ABW	razem
tak	44 (66,67%)	122 (70,93%)	143 (71,50%)	24 (66,67%)	43 (78,18%)	376 (71,08%)
nie	20 (30,30%)	45 (26,16%)	48 (24,00%)	12 (33,33%)	11 (20,00%)	136 (25,71%)
inne	2 (3,03%)	5 (2,91%)	5 (2,50%)	0 (0,00%)	1 (1,82%)	13 (2,46%)
brak odpowiedzi	0 (0,00%)	0 (0,00%)	4 (2,00%)	0 (0,00%)	0 (0,00%)	4 (0,76%)
ogółem	66	172	200	36	55	529

Jako „inne” ankietowani podali:

- jest zakazane, ale powinno być dopuszczalne (1 odpowiedź),
- zależy od okoliczności sprawy (3 odpowiedzi),
- jest dopuszczalne, ale obniża to wartość dowodową czynności (1 odpowiedź),
- nie jest to konfrontacja, jest to przesłuchanie (2 odpowiedzi),
- jest dopuszczalne, jeżeli nie ma możliwości przeprowadzenia konfrontacji bezpośredniej (2 odpowiedzi),

- jest dopuszczalne, ale powinno być zakazane (1 odpowiedź),
- jest dopuszczalne, ale wypowiedzi innych osób należy odczytywać w taki sposób, aby uniemożliwić identyfikację źródła dowodowego (1 odpowiedź),
- jest dopuszczalne w przypadku takiej decyzji prokuratora (1 odpowiedź),
- raczej nie jest dopuszczalne, albowiem konfrontacja dotyczy osób przesłuchiowanych (1 odpowiedź).

źródło (tab. 1–2): opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 2

Odpowiedź na pytanie: Czy w prowadzonych postępowaniach przeprowadza Pani/Pan tzw. konfrontację pośrednią?

Reply to question: Do you perform so-called "indirect confrontations" within the proceedings you conduct?

odpowiedź	sędziowie	prokuratorzy	funkcjonariusze Policji	funkcjonariusze CBA	funkcjonariusze ABW	razem
tak	37 (56,06%)	102 (59,30%)	113 (56,50%)	22 (61,11%)	37 (67,27%)	311 (58,79%)
nie	26 (39,39%)	66 (38,37%)	84 (42,00%)	14 (38,89%)	17 (30,91%)	207 (39,13%)
inne	2 (3,03%)	3 (1,74%)	2 (1,00%)	0 (0,00%)	1 (1,82%)	8 (1,51%)
brak odpowiedzi	1 (1,52%)	1 (0,58%)	1 (0,50%)	0 (0,00%)	0 (0,00%)	3 (0,57%)
ogółem	66	172	200	36	55	529

Jako „inne” ankietowani podali:

- przeprowadzam, ale to nie jest konfrontacja (2 odpowiedzi),
- bardzo rzadko (2 odpowiedzi),
- raczej nie (1 odpowiedź),
- nie odczytuję treści zeznań (1 odpowiedź),

- w ogóle nie przeprowadzam konfrontacji (1 odpowiedź),
- uczestniczyłem w czynności prowadzonej przez inną osobę, podczas której to czynności przeprowadzono konfrontację pośrednią (1 odpowiedź).

przekonujące. Podobnie – za dopuszczalnością konfrontacji pośredniej – opowiada się większość praktyków. Warto uzmysłwić sobie konsekwencje całkowitego zakazu przeprowadzania tej czynności w toku postępowania karnego. Taki zakaz niejako automatycznie przekreśliłby dopuszczalność całego szeregu innych, powszechnie akceptowanych metod przesłuchania podejrzanego prezentowanych w literaturze²¹ (np. metoda czołowego natarcia, dawkowania dowodów). Nie są również przekonujące zastrzeżenia co do możliwości manipulacji informacją przy odczytywaniu protokołów przesłuchania (wprowadzenie w błąd, podstęp itp.). Niebezpieczeństwo podjęcia niedozwolonych działań w toku konfrontacji pośredniej ma takie samo natężenie jak w toku innych czynności procesowych z udziałem podejrzanego czy świadków. Nie sposób przekonująco wykazać, że możliwość odczytania protokołu przesłuchania innej osoby to niebezpieczeństwo zwiększa, bądź zmniejsza. W obecnych czasach trudno także aprobować generalną obawę o manipulowanie przesłuchaniem przez organy procesowe. Wydaje się, że konkretną konfrontację pośrednią można by uznać za niedopuszczalną dopiero po wykazaniu, że w toku przesłuchania doszło do zachowań sprzecznych z prawem. Słusznie nadto zauważa K. Kmiecik²², że możliwość podjęcia przez organy procesowe niedozwolonych działań nie oznacza, że takie działania zostaną faktycznie podjęte. W końcu, nie można organom procesowym – w ich dążeniu do poczynienia prawdziwych ustaleń faktycznych – odbierać wypracowanych przez taktykę kryminalistyczną metod przesłuchania. Trudno przy tym wykazać, że przeprowadzenie konfrontacji pośredniej narusza któryś z zakazów dowodowych bądź którąś z gwarancji procesowych przesłuchiwanego.

Oczywiście każdorazowe przeprowadzenie konfrontacji pośredniej musi nieść za sobą obowiązek prawidłowego jej udokumentowania, z dokładnym określeniem fragmentów protokołów, które odczytano, oraz zawierać stanowisko osoby przesłuchiwanej co do zachodzących sprzeczności. Niepowodzenie tej czynności będzie otwierało drogę do przedsięwzięcia innych czynności zmierzających do usunięcia sprzeczności, włącznie z przeprowadzeniem konfrontacji bezpośredniej, jeżeli prowadzący dane stadium postępowania uzna to za celowe. W praktyce konfrontacja pośrednia będzie miała zastosowanie szczególnie wtedy, gdy przeprowadzenie konfrontacji bezpośredniej będzie niemożliwe, niecelowe, bądź z uwagi na charakter postępowania będzie niosło za sobą duże ryzyko (np. ryzyko uzgodnienia wersji przez osoby konfrontowane ze szkodą dla poczynienia prawdziwych ustaleń faktycznych).

PRZYPISY

- ¹ F. Jasiński: *Kodex postępowania sądowego kryminalnego*. Edycja druga, Warszawa 1811.
- ² Ibidem, s. 99.
- ³ Wyrok SN z dnia 7 kwietnia 1981 r., Rw 96/81, OSNKW 1981, nr 7–8, poz. 43.
- ⁴ R. Kmiecik: Glosa do wyroku SN z dnia 7 kwietnia 1981 r., Rw 96/81, „Nowe Prawo” 1983, nr 9–10, s. 264–267.
- ⁵ Ibidem, s. 266.
- ⁶ R. Kmiecik: Dwie kwestie z problematyki konfrontacji w postępowaniu karnym, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Profesora Andrzeja Szwarca*, Wrocław 2001, s. 114–115.
- ⁷ T. Kacperski, H. Kmeciak: Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego i procesowego za II półrocze 1981 roku, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1982, nr 2, s. 231.
- ⁸ M. Cieślak, Z. Doda: Kierunki orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie postępowania karnego (1980–1983), „Palestra” 1984, nr 10, s. 77–78.
- ⁹ Ibidem.
- ¹⁰ Ibidem, s. 79. O tym, że obawy te przed 1989 r. być może nie były całkowicie bezpodstawne, świadczy sposób prowadzenia postępowania przygotowawczego przez funkcjonariuszy SB wobec członków organizacji „Ruch”. Lektura materiałów źródłowych z tego śledztwa wskazuje, że jedną z metod przyjętych przy prowadzeniu sprawy przez funkcjonariuszy SB były właśnie konfrontacje pośrednie podejrzanych (najwyraźniej uznano, że bezpośredni kontakt pomiędzy nimi może być niebezpieczny). Warte podkreślenia jest, że taki sposób prowadzenia przesłuchań w toku postępowania przygotowawczego nie został zakwestionowany przez sąd orzekający w sprawie; zob. P. Byszewski: *Działania Służby Bezpieczeństwa wobec organizacji „Ruch”*, IPN, Warszawa 2008, s. 293–300, 352–674.
- ¹¹ Z. Doda, A. Gaberle: *Dowody w procesie karnym. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – komentarz tom I*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 1995, s. 32.
- ¹² K. Sławik: *Kryminalistyka w związkach z procesem karnym, kryminologią i wiktymologią*, Wyd. Naukowe US, Szczecin 2003, s. 118.
- ¹³ Z. Czeczot: *Kryminalistyczna problematyka osobowych środków dowodowych*, Wyd. UW, Warszawa 1976, s. 110.
- ¹⁴ T. Hanausek: Kryminalistyczna taktyka w zakresie szczególnych form przesłuchania świadka, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1970, nr 4, s. 505.
- ¹⁵ W. Majewski: Konfrontacja. Zagadnienia wybrane, „Problemy Kryminalistyki” 1983, nr 160, s. 246.
- ¹⁶ J. Widacki [red.], J. Konieczny, T. Widła: *Kryminalistyka*, C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 101.
- ¹⁷ Ibidem.
- ¹⁸ U. Tomasiak: O dopuszczalności i celowości „konfrontacji pośredniej” w postępowaniu karnym, „Prokurator”

- 2003, nr 3–4, s. 64–72; zob. również uwagi A. Szwarcza na temat konfrontacji wstępnej – **A. Szwarcz**: Zastosowanie magnetofonu w postępowaniu śledczym, „Ruch Prawniczy i Ekonomiczny”, Poznań 1959, z. 2, s. 126; podaję za: **R. Kmiecik**: Dwie kwestie..., op.cit., s. 114.
- 19 Wyrok TK z dnia 22 września 2006 r., U 4/06, OTK ZU 2006, seria A, nr 8, poz. 109.
- 20 MP z 2006 r., nr 24, poz. 265.
- 21 Co do szczegółowego wyliczenia tych metod zob. m.in.: **T. Hanausek**: Kryminalistyka. Zarys wykładu, Zakamycze, Kraków 2005, s. 241–243; **M. Krysiak**: Przesłuchanie podejrzanego, WSPol. Szczytno 2008, s. 36–42; o przesłuchaniu podejrzanego zob. także np.: **J. Kasprzak**, [w:] **Kasprzak J. i Młodziejowski B.** [red.], **Brzęk W., Moszczyński J.**, Kryminalistyka, Diffin, Warszawa 2006, s. 254–257.
- 22 **R. Kmiecik**: Dwie kwestie..., op. cit., s. 114.

Streszczenie

Artykuł dotyczy problematyki tzw. konfrontacji pośredniej w toku postępowania karnego, tj. dopuszczalności odczytania przesłuchiwanemu odpowiednich fragmentów protokołów sporządzonych z przesłuchania innych osób (ewentualnie odtworzenia nagrania z przesłuchania innych osób). W artykule omówiono negatywne stanowisko Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego w tym przedmiocie oraz zaprezentowano różne poglądy doktryny postępowania karnego i kryminalistyki. W końcu przedstawiono także wyniki badań ankietowych praktyków. Powyższe pozwoliło na ustalenie, że pogląd o dopuszczalności przeprowadzenia konfrontacji pośredniej zyskał przewagę w literaturze i jest on także aprobowany przez większość praktyków (we wszystkich badanych grupach zawodowych). Również autor artykułu opowiada się za dopuszczalnością przeprowadzenia konfrontacji pośredniej w toku postępowania karnego.

Słowa kluczowe: konfrontacja pośrednia, postępowanie karne, przesłuchanie.

Summary

The article concerns the problems related to a so-called indirect confrontation in the course of criminal proceedings, i.e. admissibility of reading to an interviewed person respective fragments of protocols from interviews of other persons (possibly playing recordings from interviews of other persons). The Author discusses the negative verdict of the Supreme Court and the Constitutional Tribunal, as well as various doctrines of criminal and forensic proceedings. Finally, results of a survey among practitioners are presented. The above allowed to determine that the view favouring the admissibility to indirect confrontation predominates in literature and is supported by the majority of practitioners (in all surveyed professional groups). The Author speaks for admissibility of indirect confrontation in the course of criminal proceedings.

Keywords: indirect confrontation, criminal proceedings, interview.

Oferta wydawnicza CLK KGP

- Wybrane tendencje ruchu determinujące uzewnętrznianie się zjawiska powtarzalności w elementach konstrukcyjnych owali, trzonów oraz niektórych znaków diakrytycznych (ZM 1)18,-
- Czynniki wpływające na zmiany wymiarowe podeszew (ZM 2)10,-
- Kształtowanie się osobniczych cech pisma (ZM 3)18,-
- Podstawy fizjologii węchu, uczenia się i etologii zwierząt (ZM 4)15,-
- Deformacja pisma ręcznego (ZM 5)18,-
- Badania mineralogiczne śladów kryminalistycznych (ZM 6)10,-
- Badania polimorfizmu DNA przy użyciu techniki PCR (ZM 7)10,-
- Kryminalistyczne badania podłoża i środków kryjących (ZM 8)15,-
- Pieczątki, pieczęcie i adresy jako przedmiot badań kryminalistycznych (ZM 9)10,-
- Analiza nieorganiczna w praktyce CLK KGP (ZM 10)10,-
- Metody maskowania zapisów odręcznych (ZM 11)15,-
- Czynniki wpływające na obraz pisma (ZM 12)15,-
- Aktualne zagadnienia biologii kryminalistycznej (ZM 15)16,-
- Wpływ czynników wolicjonalnych i pozawolicjonalnych na obraz podpisu (ZM 18)13,5,-
- Wybrane zagadnienia dotyczące rekonstrukcji wypadków drogowych (ZM 19)20,-
- Ślady małżowiny usznej (ZM 20)16,-
- Analiza DNA w systemie SGM PLUS (ZM 22)22,-
- Portret pamięciowy – wybrane zagadnienia (ZM 23)28,-
- Wybrane zagadnienia z zakresu badań dokumentów (ZM 24)32,-
- Wpływ podłoża i monotonii sensorycznej na obraz pisma ręcznego i podpisów (ZM 25)41,-
- Walidacja materiałów do ujawniania śladów linii papilarnych – budowa kompetencji funkcjonalnych (ZM 26)51,-

Zamówienia na zakup książek należy kierować na adres:
Biuro Logistyki Policji KGP
ul. Domaniewska 36/38
02-672 Warszawa

tel. (22) 601-29-45, fax (22) 601-41-24
e-mail: l.maszer@policja.gov.pl